

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

กฎหมายและมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม

นับตั้งแต่พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 ได้ถือกำเนิดขึ้น กฎหมายต่างๆ ที่ใช้ในการกำกับดูแลและส่งเสริมประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานก็เริ่มมีการนำมาประกาศใช้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

นโยบายและการวางแผนในการป้องกันมลพิษของประเทศไทยที่สำคัญ ดังนี้

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ให้ความสำคัญ ำคัญการพัฒนาที่สมดุลคน สังคมเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวางรากฐานการพัฒนาให้เข้มแข็ง ยั่งยืน พึ่งตนเอง ู้เท่าทันโลก
- พ.ร.บ. ส่งเสริมและอนุรักษ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 (นโยบายหลัก 6 ประการ เน้น เรื่องของทรัพยากรธรรมชาติ การป้องกันและการก ำจัดมลพิษแหล่งธรรมชาติและ ศิลปกรรม สิ่งแวดล้อมชุมชน การศึกษาและประชาสัมพันธ์เพื่อสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี เพื่อสิ่งแวดล้อม
- แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการผลิตที่สะอาดของกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
- แผนนโยบายด้านเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาดสำหรับอุตสาหกรรมไทยของกรมโรงงาน อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม
- แผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ประกาศใช้เมื่อ 10 พฤศจิกายน พ.ศ.2542
- โครงการอนุรักษ์พลังงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535
- โครงการเทคโนโลยีสะอาดและแผนการดำเนินงานขององค์กร ภายใต้การสนับสนุนของ Asian Development Bank / ADB)

กฎหมายสิ่งแวดล้อม

ในการปฏิบัติงานทางอุตสาหกรรม มีความจำเป็นที่ต้องทราบรายละเอียดของกฎหมายและมาตรฐานต่างๆ ด้วยถือเป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ กฎหมายสิ่งแวดล้อมสำคัญๆ ที่ควรรู้ คือ

กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการมลพิษทางน้ำ

- พ.ร.บ. ชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) ห้ามทิ้งขยะ / น้ำเสีย / สารเคมีในคลองชลประทาน
- พ.ร.บ. ประมง พ.ศ. 2490 (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) ห้ามทิ้ง / ปล่อยสารเคมีอันตรายสู่แหล่งน้ำเพื่อการประมง
- ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 (สำนักอัยการสูงสุด) ห้ามปล่อยสิ่งที่เป็นอันตรายในแหล่งน้ำเพื่อการบริโภค
- พ.ร.บ. น้ำบาดาล พ.ศ. 2520 (กระทรวงมหาดไทย) ควบคุมการปล่อยมลพิษลงสู่บ่อน้ำบาดาล
- พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 (กระทรวงมหาดไทย) ควบคุมน้ำทิ้งจากอาคาร
- พ.ร.บ. การบำรุงรักษาลำคลอง พ.ศ. 2526 (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) ห้ามทิ้งน้ำเสีย / ขยะ
- พ.ร.บ. รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประเทศไทย พ.ศ. 2535 (ราชการส่วนท้องถิ่น) ห้ามทิ้งขยะในที่สาธารณะ
- พ.ร.บ. สาธารณสุข พ.ศ. 2535 (กระทรวงสาธารณสุข) ควบคุมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำ
- พ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 14) ตามที่ได้แก้ไขใน พ.ศ. 2535 (กระทรวงคมนาคม) ห้ามทิ้งสิ่งของทุกประเภทรวมทั้งน้ำมัน / สารเคมี ในแม่น้ำ / หนอง / บึง / ทะเลสาบ
- พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 (กระทรวงอุตสาหกรรม) ควบคุมการปล่อยมลพิษจากโรงงาน
- พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 (กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม) ควบคุมการปล่อยมลพิษจากแหล่งชุมชน

กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการมลพิษทางอากาศ

- พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 (กระทรวงอุตสาหกรรม)
- พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 (กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม)
- พ.ร.บ. คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 (กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม)

กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการกากอุตสาหกรรม

- พ.ร.บ. พลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ.2504 (กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม)
- พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 (กระทรวงอุตสาหกรรม)
- พ.ร.บ.ส่งเสริมความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประเทศ พ.ศ.2535 (ราชการส่วนท้องถิ่น)
- พ.ร.บ. สาธารณสุข พ.ศ. 2535 (กระทรวงสาธารณสุข)

ชนิดกากอุตสาหกรรม

- 1) เป็นของเสียอันตราย (ขยะสารพิษ ขยะติดเชื้อ ขยะกัมมันตภาพรังสี)
- 2) ไม่เป็นของเสียอันตราย เศษไม้ พลาสติก กระดาษ เศษโลหะ)
- 3) ขยะมูลฝอยทั่วไป

กฎหมายโรงงานยกเว้น

- 1) ขยะติดเชื้อ
 - พ.ร.บ. สาธารณสุข (2535)
- 2) ขยะกัมมันตภาพรังสี
 - พ.ร.บ. พลังงานปรมาณูเพื่อสันติ (2504)
- 3) มูลฝอยทั่วไป
 - พ.ร.บ. สาธารณสุข (2535)

แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยใช้กฎระเบียบและมาตรการภายใต้ข้อตกลงทางสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ

- องค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO)

WTO เป็นองค์การระหว่างประเทศที่ทำหน้าที่ดูแลการค้าโลกให้เป็นระเบียบและเป็นธรรมประเทศที่เป็นสมาชิก WTO มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎของความตกลงต่างๆ ซึ่งอยู่ภายใต้ WTO ในปัจจุบันมีกฎที่อาจเกี่ยวข้องกับเรื่องการค้าและสิ่งแวดล้อมของไทย คือ ความตกลงแกตต์ ความตกลงต่างๆ อันเป็นผลมาจากการเจรจาอบอุรุกวัย และประเด็นต่างๆ ที่ WTO กำลังพิจารณาภายใต้คณะกรรมการการค้าและสิ่งแวดล้อม (Committee on Trade and Environment-CTE)
- มาตรการภายใต้ความตกลงทางสิ่งแวดล้อม
 - พิธีสารมอนทรีออล (Montreal Protocol on Substances that Deplete the Ozone Layer, 1987)
 - อนุสัญญาบาเซล (Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Waste and their Disposal, 1989)
 - อนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงของชั้นบรรยากาศ (Framework Convention on Climate Change)
- มาตรการและความเคลื่อนไหวในสหภาพยุโรป (EU)
 - การห้ามใช้สาร PCP (Pentachlorophenol) ในสินค้าอุตสาหกรรมของสหภาพยุโรป ปี 1991 สหภาพยุโรปกำหนดเงื่อนไขควบคุมการใช้สาร PCP โดยกำหนดปริมาณสารตกค้างที่คงเหลือในตัวสินค้าสูงสุดได้ไม่เกิน 1,000 ppm (ความเข้มข้นไม่เกิน 0.1% โดยน้ำหนัก) เนื่องจากเป็นสารเคมีที่มีอันตรายทั้งต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะความเป็นพิษจะรุนแรงมากต่อสิ่งแวดล้อมในน้ำ ประโยชน์ของ PCP ต่อวงการอุตสาหกรรม คือ เป็น สารจำเป็นในการผลิตสินค้าบางชนิด เช่น กระดาษ เยื่อกระดาษ การฟอกหนัง เฟอร์นิเจอร์ไม้ อุตสาหกรรมสิ่งทอ

- การห้ามใช้สาร AZO ในสินค้าสิ่งทอและสารอันตรายอื่นๆ ประเทศเยอรมันนี้ประกาศควบคุมการใช้สาร AZO ในสินค้าตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน ค.ศ.1995 เป็นต้นไป AZO เป็นสารที่เป็นส่วนผสมในขั้นตอนการย้อมผ้า และสามารถก่อให้เกิดโรคมะเร็งกับคนงานที่ต้องสัมผัสกับสารนี้โดยตรง นอกจากนี้ยังมีการห้ามใช้ Asbestos เพื่อความปลอดภัยของของเด็กเล่น กฎระเบียบเกี่ยวกับการบรรจุหีบห่อและการปิดฉลากผลิตภัณฑ์ที่อาจเป็นอันตราย
- ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเขตเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation : APEC) ที่ผ่านมากการประชุม APEC เน้นการศึกษาการใช้มาตรการทางเศรษฐกิจต่างๆ รวมทั้งการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางสิ่งแวดล้อมในหมู่ประเทศสมาชิก นอกจากนี้ยังมีการพิจารณาความเป็นไปได้ในการประสานมาตรฐานทางสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ เพื่อหาแนวทางความร่วมมือระดับภูมิภาค ตลอดจนแผนการปฏิบัติของอาเซียนเรื่องสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม โครงการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีสะอาด
 - ความตกลงการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (North American Free Trade Agreement : NAFTA)
 - ความตกลง NAFTA เป็นการตกลงการค้าฉบับแรกที่มีการรวมเรื่องสิ่งแวดล้อมไว้อย่างชัดเจน เช่น บทบัญญัติเกี่ยวกับการลงทุนในประเทศสมาชิก และมาตรฐานทางสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการค้า